

**Fastsetting av planprogram for revisjon av kommuneplanens arealdel -
Ålesund mot 2040**

Acos.Møte.MellomlagFacade_Api.Models.Journalpost

Dokumentinformasjon:

Saksbehandlar: Birgit Fylling

Arkivsak: 24/19827

E-post:

Journalpost:

postmottak@alesund.kommune.no

Acos.Møte.MellomlagFacade_Api.Models.Journalpost

Behandling:

Saksnummer:

Utval:

Dato:

080/25

Planutval

03.06.2025

097/25

Planutval

24.06.2025

097/25 - Planutval**Vedtak:**

Planutvalget fastsetter med hjemmel i plan- og bygningsloven §§ 4-1 og 12-9 planprogram for kommuneplanens arealdel, Ålesund mot 2040, datert 20.05.2025.

Arealstrategien, vedtatt i kommunestyret 19.06.25, hensyntas som førende dokument, og innarbeides i utkast til ny kommuneplan.

Behandling:

Alternativt forslag frå Frp, Høyre og Ålesundlista fremma av Hans Kjetil Knutsen Ålesundlista

Planutvalget fastsetter med hjemmel i plan- og bygningsloven §§ 4-1 og 12-9 planprogram for kommuneplanens arealdel, Ålesund mot 2040, datert 20.05.2025.

Arealstrategien, vedtatt i kommunestyret 19.06.25, hensyntas som førende dokument, og innarbeides i utkast til ny kommuneplan.

Tilleggsforslag fremma av Karoline Stette Senterpartiet

Under fokusområder, kapittelet for Landbruk og jordvern, kapittel 5.6 side 26.

Legg til under oppgaver/utredningsbehov: Medvirkningsprosess med næringen.

Votering:

Kommunedirektøren sitt forslag fekk 5 stemmer

Fellesforslag frå Frp, H og Å fekk 8 stemmer og er vedtatt.

Desse stemte for kommunedirektøren sitt forslag:

Nora Morken Farstad og Tove Nygård (A), Karoline Stette (Sp), Håvard Urkedal (V) og Jarle Hauge Steffenssen (MDG)

Karoline Stette (Sp) sitt tilleggsforslag falt med 7 mot 6 stemmer.

Desse 6 stemte for:

Nora Morken Farstad og Tove Nygård (A), Karoline Stette (Sp), Håvard Urkedal (V), Jarle Hauge Steffenssen (MDG) og Thor Erik Aag (Frp)

080/25 - Planutval

Vedtak:

Saka blir utsett for å bli behandla ved eit seinare høve.

Behandling:

Utsettingsforslag fremma av Frode Andresen Høyre

Saka blir utsett for å bli behandla ved eit seinare høve

Votering:

Frode Andresen (H) sitt utsettingsforslag samrøystes vedtatt

Kommunedirektørens innstilling:

Planutvalget fastsetter med hjemmel i plan- og bygningsloven §§ 4-1 og 12-9 planprogram for kommuneplanens arealdel, Ålesund mot 2040, datert 20.05.2025.

Saksgang:

Planprogrammet har vært på høring og er revidert ut fra merknader som har kommet inn. Endelig planprogram skal fastsettes av Planutvalget. Fastsatt planprogram utgjør grunnlaget for videre arbeid med arealplanen.

Det er Planutvalget som fatter alle vedtak fram til sluttbehandling av ferdig arealplan. Det er en lang prosess fram til endelig vedtak og det er derfor ønskelig å jevnlig holde kommunestyret orientert gjennom prosessen.

Fastsatt planprogram vil bli kunngjort og de som har gitt høringsuttalelser skal gjøres kjent med det. Fastsetting av planprogrammet er ikke et enkeltvedtak og kan dermed ikke påklages av offentlige instanser, grunneiere eller andre.

Sammendrag

Planprogrammet

Planprogrammet for revisjon av kommuneplanens arealdel var på høring i samme periode som det ble varslet oppstart av planarbeidet, 18.02. - 15.04. 2025 (8 uker). Høringsuttaler som kom inn i perioden, og er relevante for innholdet i planprogrammet, er oppsummert og kommentert i vedlegg 2. Planprogrammet er revidert på bakgrunn av disse. Alle innspillene

som gjelder arealbruk vil bli vurdert etter fastsetting av planprogrammet og vedtak av arealstrategi i forbindelse med samfunnsplanarbeidet.

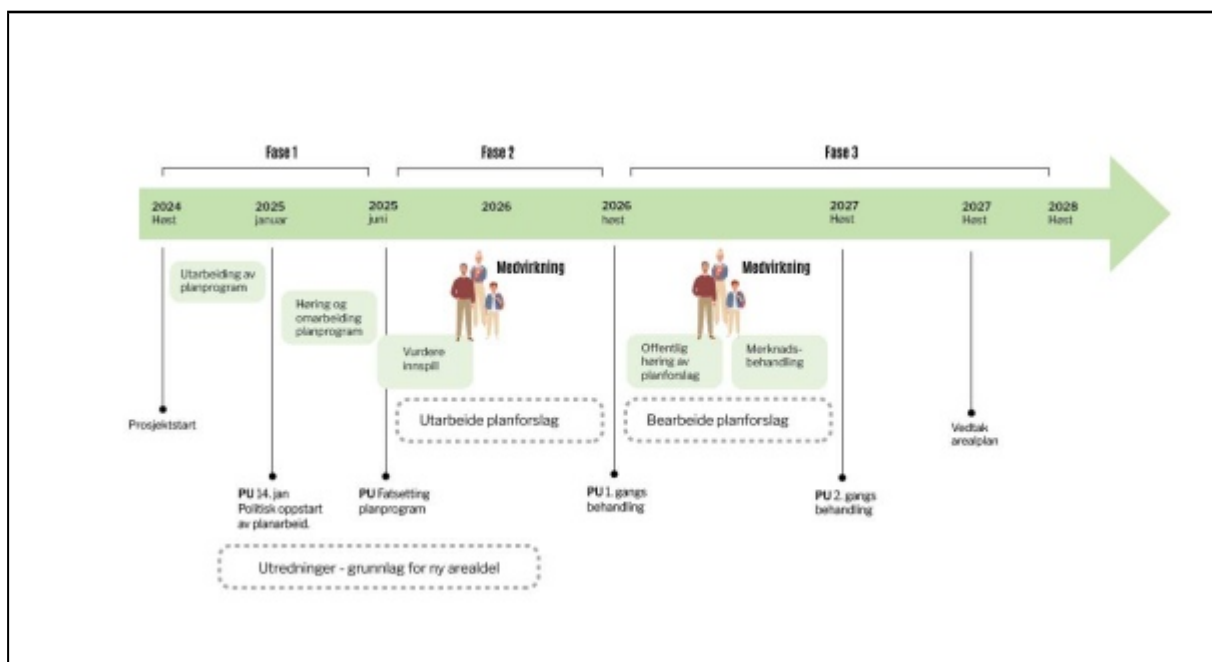
Planprogrammet skal angi premissene og rammene for det videre arbeidet med kommuneplanens arealdel og må sees som et styringsverktøy for prosessen. Rammene for prosessen er romslige, og dette er det flere årsaker til:

1. Vi har rimelig overordnede hovedmål i planarbeidet: utarbeide et samlende og felles overordnet planverk for kommunen og implementere PAKT. Dette er omfattende mål for en stor og variert kommune, og vi får ikke løst alle detaljer i første omgang. I planprogrammet er det lagt opp til noen utvalgte fokusområder fra blant annet PAKT for arbeidet, jf. kap.5. Bakgrunnen for at tema fra PAKT er gjennomgående er at innholdet i stor grad møter de nasjonale og regionale føringer og forventninger vi kommer til å måtte svare ut i planarbeidet. Det er likevel rom for å gjøre tilpasninger med hensyn til ulike behov i en kommune som Ålesund.
2. Parallelt med ferdigstilling av planprogrammet blir det jobbet med utarbeiding av kommuneplanens samfunnsdel og en langsiktig arealstrategi for kommunen (jf. Formannskapssak 047/25, [Politiske møte - Ålesund kommune](#)). Arealstrategien angir hovedprinsipper og skal først konkretiseres gjennom arealplanarbeidet. Det er derfor ikke angitt noen mer detaljerte arealstrategier i planprogrammet.

Se det ferdig bearbeidede planprogrammet i vedlegg 1.

Fremdrift

Etter at planprogrammet er fastsatt, begynner arbeidet med selve planforslaget fram til 1. gangs behandling. Denne perioden er anslått til ca. ett år og skal inneholde medvirkning for innbyggere, næringsliv, organisasjoner, lag, interne kommunale virksomheter, politiske arbeidsmøter m.m. Når et planforslag har tatt form skal det til 1. gangs behandling og høring/offentlig ettersyn. I forbindelse med høring er det åpent for å komme med uttale til planforslaget. Dette blir varslet i avis og i digitale kanaler. Det er ikke krav om å sende ut varsel til enkeltpersoner. Videre framdriftsplan er vist i figur 1 under.

Figur 1: Framdriftsplan som viser viktige, politiske milepæler og perioder for medvirkning. Det er flere faktorer som kan påvirke fremdriften i arbeidet og tidspunkt i oversikten kan endre seg. Framdriftsplanen ligger også på nettsiden og blir der oppdatert ved behov:

[Framdrift - Ålesund kommune](#)

Saksopplysninger:

I tråd med kommunal [Planstrategi 2024-2027](#) er det satt i gang arbeid med kommuneplanens arealdel (KPA). Første ledd i dette arbeidet er utarbeiding og fastsetting av planprogram. Planprogrammet skal inneholde rammer for arbeidet, mål og føringer, eventuelle utfordringer, framdriftsplan og hvordan medvirkning skal legges opp. Det skal også si noe om risiko og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) og konsekvensutredning (KU).

Forslag til planprogram var lagt ut til offentlig høring 18.02.-15.04.2025, og er nå bearbeidet med hensyn til de merknadene som kom inn. For en gjennomgang av merknader og vår behandling av dem, se vedlegg 2. Alle merknader er lagt ved i sin helhet i vedlegg 3. Innspill som har kommet inn til arealplanarbeidet- forslag til ny/ endret arealbruk eller generelle innspill, blir behandlet i en egen sak på et senere tidspunkt (se også *Behandling av arealinnspill* under).

Under følger en kort gjennomgang av noen sentrale punkt knyttet til planprogrammet og videre prosess, og en kort oppsummering av de største endringen i planprogrammet gjort i forbindelse med merknadsbehandlingen.

Arealstrategi

Parallelt med ferdigstilling av planprogrammet jobbes det med utarbeiding av en langsiktig arealstrategi for kommunen, i forbindelse med kommuneplanens samfunnsdel. En arealstrategi er viktig for behandling av arealinnspill og i det videre arbeidet med arealplanen. Men det er ikke en forutsetning for å fastsette planprogrammet. Arealstrategien som vedtas i behandling av samfunnsplanen skal følges opp og konkretiseres i arealdelen. Dette kan gjøres som et ledd i utarbeiding av planforslaget.

Behandling av arealinnspill

Vurdering av arealinnspill gjøres i to trinn. Alle innspill til endret eller ny arealbruk som er kommet inn i løpet av høringsperioden skal først vurderes opp mot et sett silingskriterier basert på overordnet arealstrategi og nasjonale og regionale føringer. Innspill i tråd med silingskriteriene tas med videre. De som er i strid, utelukkes fra prosessen etter en politisk gjennomgang av administrasjonens vurdering. Innspill som er i tråd med silingskriteriene, og som politikerne er enige i, kan tas med videre og konsekvensutredes i trinn to. Dette vil være en ryddig og ressursparende måte å avgjøre hvilke innspill som skal legges tid og ressurser på å konsekvensutrede. Forslag eller innspill som tas med videre, men som ikke er i tråd med overordnede nasjonale føringer, kan føre til innsigelser som stopper planprosessen.

Arealregnskap

Arealregnskap er nyttig som et kunnskapsgrunnlag for KPA. Planprogrammet kap. 5.10 gir en beskrivelse av hvordan dette kan brukes. Arealregnskap på kommuneplannivå bør være overordnet og i samsvar med arealdelens detaljeringsnivå. Det vil si at regnskapet baseres på arealformål i kommuneplanen. Mer detaljert regnskap, med for eksempel oversikt over naturtyper og økologisk kvalitet kan inngå i arbeidet med ulike temaplaner (for eksempel naturmangfold og annet). Et samlet arealregnskap for forslag til ny arealdel kan vise samlet endring i formål, og hvilken betydning/ konsekvens det vil ha for arealbruken om arealdelen realiseres (bygges ut). Det kan blant annet brukes som grunnlag for planvask og for KU av samla virkning av planforslaget.

PAKT

PAKT er lagt til grunn for arealplanarbeidet, fordi det er det beste kunnskapsgrunnlaget vi har tilgjengelig, og fordi den svarer til sentrale nasjonale og regionale retningslinjer og forventninger som vi uansett må ta hensyn til i arealplanarbeidet. Å benytte PAKT som grunnlag er derfor både tids- og ressursbesparende. De siste revisjonene av planretningslinjer (SPR) for areal og mobilitet og klima og energi kan nesten sees som konkretisering av deler av innholdet i PAKT, og er i så måte strengere. Men samtidig åpner retningslinjene for differensiering av boligutbygging og trafikk for kommuner som Ålesund.

Målkonflikt:

Det ligger flere målkonflikter i PAKT og i arealplanlegging generelt. Eksempler på dette er kompakte senterområder/utvikling av hele regionen, jordvern/fortetting, nullvekstmål/ transportbehov i distriktene, fortetting/trafikkstøy, for å nevne noen. Det er viktig at vi gjennom prosessen bevisst jobber med å identifisere og finne gode og holdbare løsninger på slike målkonflikter.

Vurdering av merknader og endringer i planprogrammet:

Av totalt 117 innsendte uttaler i høringsperioden (innspill og merknader) inneholder 17 merknader knyttet til innhold i planprogrammet. Disse er oppsummert og kommentert i vedlegg 2 og ligger i sin helhet i vedlegg 3. Alle uttaler med merknad til planprogrammet inneholder også innspill til arealplanarbeidet. Vi har i oppsummeringen gjengitt det som er relevant for planprogrammet. Alle innspill til arealplanarbeidet blir behandlet i en egen sak senere (jf. kap. 2.3 i planprogrammet).

Samlet sett går uttalene på forventninger til at kommunen følger opp nasjonale og regionale retningslinjer med tanke på klimatilpassing og -omstilling, redusere nedbygging av natur, vern av jord, biologisk mangfold m.v.

Statsforvalteren løfter frem noen punkt fra nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027:

- Sette mål for å redusere nedbygging
- Gjennomføre planvask
- Unngå nedbygging av karbonrike areal
- Utnytte fortetting og transformasjon først
- Legge til rette for energieffektivisering, fleksibel energibruk og god ladeinfrastruktur
- Ha et utbyggingsmønster som minsker behovet for transport og fremmer sykling, gåing og kollektivtransport.

Dette er punkt som i stor grad svares ut gjennom å legge senterstruktur fra PAKT til grunn.

Andre viktige signal som går igjen hos flere er fokus på landbruk som *næring* og med tanke på matsikkerhet, beredskap og jordvern.

Fylkeskommunen og Statsforvaltaren klargjorde også særlig grunnlag for **innsigelse**:

- Plan i strid med statlige planretningslinjer (SPR) for arealbruk og mobilitet, og klima og energi
- Utbyggingsområder vesentlig i strid med prinsipp for samordna bolig-, areal- og transportplanlegging eller hensyn til trafikkssikkerhet
- Hensyn til freda kulturminner og listeførte kirker i kommunen

Under er en kort og temavis gjennomgang av de største endringer av planprogrammet som er gjort etter høring. Småjusteringer og presiseringer er ikke listet opp nedenfor.

Tillegg og presisering av gjeldende føringer

Arbeidet med Bypakken og avtalen som gjelder denne legger noen føringer for vegnettet i arealplanarbeidet, og noen forventninger om at vi har nullvekst-målet som utgangspunkt i byområdet. Dette er tatt inn under kap. 4.2 *Regionale føringer*. SPR for arealbruk og mobilitet og klima og energi er også fremhevet som spesielt sentrale blant statlige planretningslinjer, sammen med rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag.

Medvirkning

Det er ønsket en bedre redegjørelse for medvirkningsopplegget og aktuelle deltagere i planprogrammet. I kapittelet 2.2 om medvirkning er det beskrevet at vi skal ha konsulentbistand til medvirkning for både innbyggere og næringslivet (enkelt sagt), og disse bestillingene er fortsatt under utarbeiding. Vi har derfor ikke detaljer om opplegget på nåværende tidspunkt. For ikke å "glemme" noen, har vi heller ikke angitt en spesifisert liste over deltakere i de ulike oppleggene.

Målet er å få gjennomført medvirkningsoppleggene i løpet av høsten 2025, slik at vi får med oss innspill fra dette så tidlig så mulig i planarbeidet. Det skal også gjennomføres politiske arbeidsmøter i perioden for utarbeiding av planforslaget. Konkret opplegg for dette ønsker vi å komme tilbake til i en egen sak når vi har landet opplegg for øvrig medvirkning. Utenom politiske arbeidsmøter ønsker vi også å jevnlig orientere om planarbeidet og aktuelle tema gjennom prosessen, både for Planutvalget og Kommunestyret.

Det er opprettet en nettside for arealplanarbeidet på kommunens hjemmeside: [Ålesund mot 2040 - Ålesund kommune](#). Her er det mulig å følge fremdrift, finne politiske behandlinger og etterhvert utarbeidet grunnlagsmateriale og referat fra politiske arbeidsmøter m.m. Sammen med kommunens kommunikasjonsavdelingen skal vi se på hvordan vi best kan nå ut til innbyggere med informasjon, både i forbindelse med konkrete medvirkningsopplegg og med mer generelle statusoppdateringer/ påminnelser om arbeidet og ev. kommende høringer. Se mer under kap. 2.2, *Opplegg for medvirkning*.

Fokusområder

Landbruk:

I merknadene var det flere som presiserte at landbruk burde vurderes som næring og ikke en del av natur og grønt område. Dette er et godt poeng og det er lagt til et eget tema for landbruk og jordvern som fokusområde i kapittel 5. Her er det fokusert på landbruksnæringen som arealkrevende og sårbar for svikt i krafttilførsel, samt som viktig

struktur for lokal matsikkerhet og beredskap. Planvask og forsiktig bruk av spredd boligbygging i LNF er viktige virkemiddel for å sikre tilstrekkelige landbruksareal. Se kap. 5.6.

Infrastruktur:

Merknader knyttet til vann og avløp, veg og drikkevann gjorde det naturlig å legge til et eget punkt for infrastruktur. Viktig tema innenfor infrastruktur er ivaretagelse av kritisk infrastruktur som drikkevannskilder, og at vi må være bevisste på eksisterende /manglende infrastruktur (for både VA og veg) ved tilrettelegging av nye utbyggingsområder og vurdering av eksisterende områder. Se kap. 5.4.

Arealnøytralitet og planvask:

I flere merknader er det lagt vekt på forventninger om at kommunen gjennomfører planvask og vurderer arealnøytralitet i forbindelse med revisjon av kommuneplanens arealdel. Innholdet i kapittel 5.10 er tilpasset for å svare ut dette. Det er gitt en beskrivelse av hvordan vi kan bruke arealregnskap som kunnskapsgrunnlag og som planleggingsverktøy i planarbeidet. Det er foreslått en mulig tilnærming til arealnøytralitet og skrevet inn en et underkapittel om boligbehov og arealreserven for bolig- og sentrumsformål, for å illustrere at det er mulig å ta ut ("vaske") areal uten at det er til hinder for utvikling og framtidig vekst.

KU - strukturering av utredningstema:

For å gjøre konsekvensutredningen mer intuitiv og oversiktlig, er det gjort en strukturering av tema som skal belyses i forbindelse med KU av nye områder i plan. Temaene er i større grad tilpasset de aktuelle fokusområdene i planprogrammet. Det gjør listen av KU-tema mer relevant. Se kap. 6.2.

Innsigelsesgrunnlag

Innsigelse skal varsles så tidlig som mulig i planprosessen og helst ved utarbeiding av planprogram. Til planprogrammet er det vanlig at myndigheter gir signal om hvilke konflikter/hensyn de legger til grunn for eventuelle innsigelser til kommende planforslag. Statsforvalteren og Møre og Romsdal fylkeskommune har i sine uttaler varslet følgende som innsigelsesgrunnlag:

- Planforslag i strid med SPR for arealbruk og mobilitet og for klima og energi
- Utbyggingsområder i strid med prinsipp for samordna bolig-, areal- og transportplanlegging, eller hensyn til trafikktrygghet
- Senterstrukturen fra PAKT må videreføres. Viktig at eventuelle justeringer ikke gjør at samling av funksjoner 'sklir ut' eller at nye lokaliseringer svekker den senterstrukturen som er lagt.
- Automatisk freda kulturminner – konflikt i plan eller strid mellom planens formål og verneinteresser.
- Freda kulturminner og listeførte kirker – manglende hensyn

Økonomiske, juridiske/ andre driftsmessige eller organisatoriske konsekvenser:

Arbeidet med arealplanen vil kreve administrative tidsbruk for å komme i mål. Det kan innebære å periodevis prioritere ned andre oppgaver. Det vil være behov for å leie inn eksterne ressurser til deler av arbeidet, men dette skal gjøres innenfor vedtatte økonomiske

rammer. Det blir ikke lagt opp til grep eller endringer i arealplanen som får økonomiske konsekvenser for kommunen.

Ny arealplan vil erstatte gjeldende kommunedelplaner for Ålesund, Skodje, Ørskog og Sandøy.

Samla vurdering/konklusjon:

Ålesund kommune er endelig i gang med revisjon av kommuneplanens arealdel.

Å lage en ny arealdel er et omfattende og viktig arbeid. Arbeidet skal sette rammer for utvikling av Ålesund kommune i en utfordrende tid. Gjennom arealdelen kan vi sørge for at kommunen også i fremtiden kan tilby attraktive og trygge omgivelser for sine innbyggere, og at det er mulig å bo og leve i hele kommunen. En utvikling med et økende antall eldre og færre yngre, krever omstilling av helse- og omsorgstjenestene. Det vil påvirke behov og etterspørsel etter aldersvennlige boliger og tjenesteleveranse i årene som kommer. Egnethet og lokalisering av boliger i tråd med senterstrukturen i PAKT vil bli viktigere og mer aktuelt for å kunne løse kommunale oppgaver med knappere ressurser. Kommunen er også utfordret på å gjennom arealplanleggingen tilpasse seg klimaendringer, ivareta økosystem og biologisk mangfold, sikre kritisk infrastruktur og trygg skuleveg for barna - blant annet. Å legge strategier fra PAKT til grunn for arbeidet bidrar til dette. Planen fokuserer på gode bomiljø, plass til jordbruk, natur og dyreliv i tråd med nasjonale og regionale forventninger, samtidig som det kan legges til rette for et næringsliv med bredde, reiseliv og innovasjon.

Planprogrammet som nå presenteres for fastsetting er et styringsverktøy for den videre prosessen. Det skal gi en oversikt over rammer for prosessen, hvordan kommunen tenker å gjennomføre planarbeidet, hva som er hovedmålene og hvilke tema vi skal jobbe med og eventuelle utredninger.

I løpet av høringsperioden har vi mottatt merknader til planprogrammet og opplever godt engasjement for arbeidet som nå er i gang. Planprogrammet er revidert ut fra uttalene som har kommet inn og svarer på et overordnet nivå ut nasjonale og regionale forventninger til arealplanlegging, samtidig som det er rom for å gjøre lokale tilpasninger for å sikre vekst i kommunen. Vi vurderer at vi nå har et solid planprogram som belyser viktige utfordringer og behov, og legger gode rammer for arbeidet med å lage en førstegenerasjons arealplan for Ålesund kommune etter 2020.

Fastsetting av planprogrammet er ikke et enkeltvedtak. Det betyr at verken offentlige instanser, grunneiere eller andre kan klage på fastsatt planprogram. De som har avgitt høringsuttalelser skal gjøres kjent med det fastsatte programmet. Dersom planforslaget som utarbeides på bakgrunn av planprogrammet er i strid med nasjonale og regionale føringer, kan det føre til at regionale eller statlige myndigheter fremmer innsigelse til kommuneplanforslaget og at planprosessen stopper opp og forsinkes.

Med bakgrunn i vurderingen ovenfor anbefaler kommunedirektøren at fremlagt planprogram for kommuneplanens arealdel, Ålesund mot 2040, blir fastsatt.

Jon Steven Hasseldal
kommunedirektør

Silja Øvrelid
verksemdsleiar

Vedlegg:

1. Planprogram Ålesund mot 2040 - revisjon 1 - 20052025
2. Merknadsskjema - planprogram Ålesund mot 2040 - 20052025
3. Merknader til planprogram - samle - 20052025